

Handläggare
Christina Koistinen
Telefon: 0850812196

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
24 september 2020

Remiss av Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2020/998

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Ett utkast till en lagrådsremiss har utarbetats enligt uppdrag av regeringen. Uppdraget var att föreslå ändringar gällande den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år.

I utkastet till lagrådsremiss lämnas nu förslag som innebär att om någon som är 18–20 år har begått ett brott, och det för brottet är föreskrivet fängelse i lägst ett år eller mer, ska hans ungdom inte beaktas särskilt vid straffmätningen. Det ska inte heller krävas särskilda skäl för att döma lagöverträdare i den åldersgruppen till fängelse, och samma straff ska kunna dömas ut som för andra myndiga lagöverträdare exempelvis fängelse på livstid.

Förvaltningen ställer sig positiv till att frågan om straffrabatt setts över. Vid grova brott bör samhället kunna reagera med adekvata sanktioner och en kriminell livsstil ska kunna avbrytas i tid. Förvaltningens uppfattning är att samlade och förstärkta insatser krävs för att möta ungdomsbrottsligheten och detta måste kopplas till effektivt brottsförebyggande arbete för att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället. Stockholms stad behöver fortsätta prioritera och utveckla socialt förebyggande arbete och tidigt stöd.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat lagrådsremissen ”Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet” till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 30 september 2020.

Ärendet har även remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden och till stadsdelsnämnderna Skarpnäck och Spånga-Tensta.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab i samarbete med sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och i pensionärsrådet den 14 september och i rådet för funktionshindersfrågor den 15 september 2020.

Ärendet

Regeringen gav år 2017 en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå ändringar gällande den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år. I uppdraget ingick att lämna förslag som innebär att den åldersgruppen behandlas som andra myndiga lagöverträdare vid straffmätningen och när det gäller val av påföljd. Utredaren skulle också analysera vad en sådan ordning kan få för konsekvenser för lagöverträdare i åldern 15–17 år och mot den bakgrunden överväga olika modeller för hur straffmätningen för lagöverträdare i den åldersgruppen skulle kunna ske. Utredningen lämnade betänkandet Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85) den 18 december 2018.

Vid remissbehandlingen av det betänkandet ifrågasatte en majoritet av remissinstanserna förslaget om en generellt slopad straffrättslig särbehandling av unga myndiga i åldern 18–20 år. Frågan lyftes om det vore lämpligare med en mer avgränsad lösning. Som ett led i den fortsatta beredningen av betänkandet har det nu utarbetats ett utkast till lagrådsremiss med ett sådant förslag.

I riksdagen har det diskuterats att när det gäller straffen för brott mot person bör dessa i högre grad än i dag grunda sig på den brottsliga handlingens straffvärde, snarare än på brottslingens ålder och andra omständigheter som är knutna till hen. Det har även sagts att regeringen skyndsamt bör återkomma med ett lagförslag som innebär att mord och vissa andra allvarliga brott ska kunna preskriberas endast om lagöverträdaren var under 18 år vid tidpunkten för brottet samt att straffrabatten för unga lagöverträdare mellan 18 och 21 år bör avskaffas vid återfall i brott.

Utkast till lagrådsremiss - huvudsakliga innehållet

Den nuvarande ordningen för straffrättslig särbehandling av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år innebär att det vid påföljdsbestämningen i vissa fall tas en alltför stor hänsyn till den tilltalades ålder på bekostnad av att utgångspunkten ska vara hur

svårt brottet är. Detta innebär att utdömda straff inte tillräckligt återspeglar brottslighetens allvar.

I utkastet lämnas förslag som innebär att om någon som är 18–20 år har begått ett brott, och det för brottet är föreskrivet fängelse i lägst ett år eller mer, ska hans ungdom inte beaktas särskilt vid straffmätningen. Det ska inte heller krävas särskilda skäl för att döma lagöverträdare i den åldersgruppen till fängelse, och samma straff ska kunna dömas ut som för andra myndiga lagöverträdare exempelvis fängelse på livstid. Den som är över 18 år ska få dömas till någon av ungdomspåföljderna endast om det finns särskilda skäl för det.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till att frågan om straffrabatt setts över. Vid grova brott bör samhället kunna reagera med adekvata sanktioner och en kriminell livsstil ska kunna avbrytas i tid. Förvaltningens uppfattning är att samlade och förstärkta insatser krävs för att möta ungdomsbrottsligheten och detta måste kopplas till effektivt brottsförebyggande arbete.

Stockholm stad behöver fortsätta prioritera och utveckla arbetet med sociala förebyggande insatser och tidigt stöd. Flera uppdrag i stadens budget för år 2020 fokuserar på förebyggande arbete med avstamp i sambandet mellan barns uppväxtvillkor och levnadsvillkor senare i livet. Staden har nyligen arbetat fram en strategi för hur risken ska minskas för att barn och unga ska dras in i kriminalitet (Stockholms stads strategi 2019 – 2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet). Strategin ska implementeras i stadens verksamheter. I den lyfts fram att förskola, skola och fritids är bland de viktigaste skyddsfaktorerna i ett barns uppväxt. Dessa är därför de viktigaste och mest prioriterade utgångspunkterna för stadens arbete, enligt stadens strategi.

Förvaltningen arbetar för, och kommer att fortsätta prioritera, ett nära samarbete mellan polis, socialtjänst, hälso- och sjukvård, skola och andra aktörer. Samverkan är nödvändig för att stärka barns och ungas lika möjlighet till goda uppväxtvillkor och komma tillrätta med problematisk skolfrånvaro, sociala problem, psykisk ohälsa och faktorer som kan leda till kriminalitet med mera. Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör

Maria Klemets Hellberg
Avdelningschef

Bilaga

Utkast till lagrådsremiss ”Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet”

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2020-09-09
Maria Klemets Hellberg, Avdelningschef	2020-09-09